

Απόστολος Πιερρής

Υακίνθιοι Στοχασμοί

Το καλοκαίρι η Σπάρτη εόρταζε την αιωνιότητα του κάλλους που πραγμάτωνε. Μια σειρά τριών μεγάλων και τελείων εορτών, όλων στο αγλαό όνομα του Απόλλωνος, σταματούσε βιωματικά τον χρόνο, ώστε να επιδειχθεί η ακμή της «ωραίας» ύπαρξης και να διατρανωθεί η χαρά της πλήθουσας ζωής. Γέμιζε το θέρος από «τέλος». Και το ανθρώπινο Είναι εβίωνε την ιδέα του πραγματικώτερη από το πραγματικό.

Πρώτη στην σειρά, τον πρώτο μήνα του έτους και του καλοκαιριού, ήταν τα Υακίνθια.

Και ιδού πώς εορτάσαμε εμείς την Σπαρτιατική Απολλωνοποίηση του Υακίνθου.

Αρχίζουμε με την δέουσα πρόποση και εισαγωγική συζήτηση θεώμενοι αφ' υψηλού την κοίλη Λακεδαίμονα, πίνοντας τον οίνον της έκστασης του «Ψίλακος» Διονύσου των Αμυκλών, και σοβαρολογούμενοι την ανοικτότητα της ανθρώπινης ύπαρξης προς το Είναι της απο-κάλυψης (την έκ-σταση του Dasein προς την α-λήθεια του Sein κατά Heidegger).

Και από την εναρκτήρια σοβαρή παιδιά (Πλάτων), συνεχίζουμε με την χαρίεσσα παιδιά συζήτησης συμποτικών θεμάτων, ενώ απολαμβάνουμε

την Υακίνθια «Κοπίδα», το επίσημο δείπνο των Υακινθίων της Σπάρτης, με συνταγές αρχαίες.

Συζητούμε για την Σπαρτιατική ιδιαιτερότητα και για την απήχηση που η ιδιαιτερότητα αυτή είχε στον αρχαίο και νεώτερο κόσμο, ακόμη την έλξη που ασκούσε σε διάφορα «ακροατήρια». Μιλάμε για την θεωρία των δύο πυλώνων της Ελλάδας που καλλιεργούσαν οι «Συντηρητικοί» ολιγαρχικοί κύκλοι της Αθήνας τον Χρυσούν Αιώνα, και για την ιδεολογία που εκφράζει αυτή η θεωρία. Αλλά πάνω από όλα προσπαθούμε να καταλάβουμε εκ των έσω το «φαινόμενο» Σπάρτη και την μοναδικότητά του. Αποτελεί όντως, όπως λέω, η Σπάρτη από τις αρχές του 8^{ου} έως τα μέσα του 6^{ου} αιώνα π.Χ. τον άξονα της ιστορίας; Και γιατί ακριβώς; Γιατί ξένοι κατάκλυζαν την κοίλη Λακεδαιμόνα στα Υακίνθια με σκηνές στις Αμύκλες, και γιατί στέλναν τα παιδιά τους τρόφιμα σε Σπαρτιατικές οικογένειες για την ανατροφή της Λακωνικής Αγωγής (οι Μόθακες);

Και τι συνέβη μετά το «Πάγωμα της Μορφής»; Και ήταν μοιραία τα Λεύκτρα, η Σελλασία, η τελική καταστροφή επί Νάβιδος και Φιλίππου του Ε'; Ακόμη επί Ρωμαιοκρατίας ήταν ανήσυχη η Σπάρτη, όταν ξυπνούσε ο εαυτός της, παρά την εύνοια που απελάμβανε.

Παρ' όλα αυτά η Σπάρτη δεν είχε τραγωδία, ενώ η Αθήνα την γέννησε και την ανέπτυξε πριν ακόμη την γευθεί εμπράκτως. Άλλο «μυστήριο».

Υψηλά και σεβαστά θέματα που ενεόρτια διαπραγματευόμαστε συμποτικά, με χαρίεσσα παιδιά. Όπως αρμόζει στην εορτάζουσα Σπάρτη, δηλαδή στην αμέριμνη Σπάρτη, αμέριμνη όχι από αναισθησία στα χτυπήματα της μοίρας κατά την λογική του χρόνου, το αντίθετο, από υπερευαισθησία στην ανθρώπινη αδυναμία αλλά ταυτόχρονα βαθύτατη αφιέρωση στην ανθρώπινη τελειότητα. Ουσιαστική κατανόηση της λογικής του χρόνου (είτε μοίρα το πεις είτε ανάγκη είτε δαιμονική κοσμική τάξη) και ενεργό βίωμα της αιωνιότητας στην μορφή της τελειότητας πάνε μαζί. Διόνυσος και Αϊδης είναι ο ίδιος Χρόνος, Αφροδίτη και Περσεφόνη είναι η ίδια Γη-Μήτηρ, οι δε δομές του Χρόνου τακτοποιούνται την χθόνια γονιμότητα. Αλλά ο Απόλλων ανάσσει υπερέκεινα του χρόνου και γι αυτό δεσπάζει του χρόνου όχι ως έτερος διαδοχικός διεκδικητής του

θρόνου της κυριότητας, αλλά ως ακαταμάχητος ερωτικός ανθός της ύπαρξης, «τέλος» και τελείωμα των πάντων.

Αυτός είναι η οδός και το τέρμα, το σωτήριο της λύτρωσης από το πάθος της ύπαρξης, ο Πόρος δια της Αίσας (Αλκμάν), η λεπτή ατραπός δια του λαβυρίνθου της ανάγκης (και πάλιν Αλκμάν), αυτός χαρίζει το κάλλος της αιωνιότητας στο Νυν του χρόνου, αυτός δωρίζει δωρικώς «φρονείν το παρκείμενον» (Πίνδαρος), ώστε να γίνεται ισόθεος ο τελεσιουργημένος θνητός (Πίνδαρος).

Αλλά πως ζούσε ο Σπαρτιάτης ώστε να πραγματώνονται αυτές οι μεταφυσικές δομές και τα υπαρξιακά βιώματα που αντιστοιχούν σε αυτές;

Και εδώ παίζουμε την παιδιά της εορτής – από τον θρήνο του Υακίνθου στην χαρά του Απόλλωνος, και έτσι στην αποθέωση του Ήρωα, του Μεγάλου Δαίμονα του Ενιαιτού. Ο προηγούμενος θεός γίνεται πρώτα Ήρως και μετά Ολύμπιος θεός, μέχρι να ταυτισθεί με τον Απόλλωνα ως Απόλλων υάκινθος στην Λακεδαιμόνια αποικία του Τάραντα.

[Οι ημερομηνίες της διπλής εορτής μας, 13 και 15 Ιουλίου, συμπίπτουν εφέτος το 2018 με την νουμηνία και την 3^η ισταμένου του Σπαρτιατικού Υακινθίου μηνός.

Για ανάλυση και ερμηνεία των Υακινθίων δείτε την μελέτη μου «*Λακεδαίμων Εορτάζουσα Ι: Υακίνθια*».

Προς την κατανόηση του τρόπου ζωής που εναρμονίζεται προς το εορταστικό βίωμα της αιωνιότητας εν κάλλει, οδηγεί η μελέτη μου «*Πνοές από τις Λακεδαιμόνιες Γυμνοπαιδιές*».

Για τον ουσιώδη ρόλο του Απόλλωνα στην ανάδυση της Ελληνικής πλαστικής Μορφής του Κάλλους κατά την μετάβαση από τον

πολεμιστήριο Οδηγό και Προστατήρα στο Γυμναστήριο Αθλητή της τελειότητας και τέλος στο ίνδαλμα του Κούρου αυτό καθεαυτό, έχω γράψει πολλά ερευνητικά, μεταξύ των οποίων συμβουλευθείτε ειδικώτερα τις μελέτες

(α) *«Η Ανάδυση της Μορφής στα Ορειχάλκινα Ειδώλια της Ολυμπίας, II: Οι «Απόλλωνες» της Πρωτοαρχαϊκής Εποχής»,*

(β) *«Μορφολογία και Ύφος Αρχαϊκής Λακωνικής Πλαστικής, I: Ο Κούρος-Απόλλων του Κάλλους και της Ανδρείας (Ομάδα Αγαλματίων Α)»,*

και (γ) το ίδιο *«II: Μορφές του Απόλλωνα στην Σπάρτη: ο Οπλίτης του Απόλλωνα (Ομάδα Αγαλματίων Γ)».*

Οι έρευνες αυτές έχουν αναρτηθεί στον ιστότοπο του Ινστιτούτου, τμήμα Research Projects, κατηγορία «Δωρικές Μελέτες»].

12 Ιουλίου 2018